

EUSKALTZAINDI ONHARTUA

Elkarte ofizialki onartua dugu orain Euskaltzaindia. Legez onartua esan nahi dugu. Euskal Herri osoa bere baitan eta babesean hartzen duen Elkarte errekonozitu bakarra dela gogarazi behar ote dugu? Horrek guretzat duen garrantziak ez dio irakurle ohartuari ihes egiten.

ANAITASUNAK pozarren hartu du Euskaltzaindiaren ofizialtasun hau, azken zenbakiko editorialean esaten genuenez. Onartze honek ondorio fruitutsuak izango ahal ditu!

Nortasun ofizial hau lortu duenetik, lehen bilkura Bizkaiko Zaldibarren ospatu du Euskaltzaindiak, martxoaren 6an hain zuzen. Bilkura hau, Bitor Garitaonaindia Argia astekariko kazetaria goratzartzeko zenez, biak loturik (Euskal Akademiaren berrikuntza eta kazetari-tza), biziki poztu nahiz, sinbolo bat bezala somatu baitut hor.

Euskaltzaindiaz zerbait gehiago jakin minez, honen Zuzendari trebe eta ekina den Luis Villasanterengana jotut:

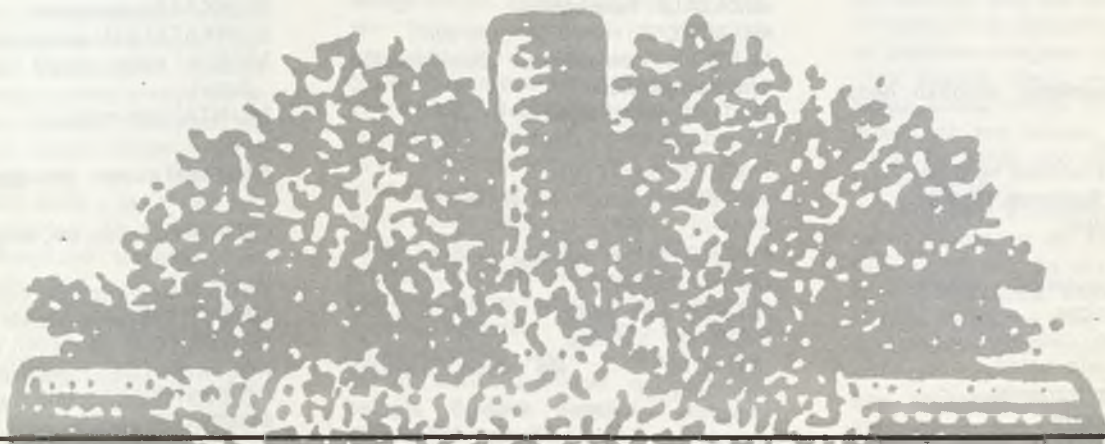
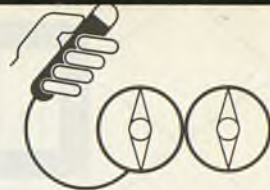
1. *Euskaltzaindiaren historia llabur bat egiguzu, Elkartearen pertsonak, laguntzak eta gorabeherak agertuz.*

2. *Helburu eta xede nagusiak xeha zazkiguzu.*

3. *Ofizialtasuna lortu berria duzue. Zeintzu izan dira hor izan dituzuen gorabeherak, eta batez ere zeintzu dira abantailak?*

4. *Euskaltzaindiaren azken bileretan, Elkarte honen premiak sarritan aipatu izan dira. Ager zazkiguzu bizpahiru premia nagusi.*

5. *Ofizialtasuna dela eta, honek sortzen duen dinamikaekin, gogoberriturik ikusten dugu jendea. Ditu-zuen asmo ugariak nola aurrera eramán?*

1. Euskaltzaindia 1918 eta 1919. urteetan sortu zen. Bizkaiko Diputazioak elkarte hau sortzeko asmoa hartu zuen, eta beste hiru Diputazioei (Araba, Gipuzkoa eta Nafarroakoari) egintza hontan lankide izateko eskatu zien, eta hauek baiezkua eman zioten. Beraz, lau Diputazioen babesaz, laguntzaz eta itzalaz bizi izan da. Asmo hau praktikara eramateko, ordea, Eusko Ikaskuntzaren (Sociedad de Estudios Vascos) laguntza eskatu zen, eta honek Oinatik Batzarrean elkartearen egitura, helburuak eta abar finkatu zituen. Batzarre honetan, gainera, lau euskaltzain fundatzaileak izendatuak izan ziren: Azkue, Urkijo, Elizalde eta Kanpion. Beste zortzirik hurrengo urtean (1919. urtean) Donostiako Diputazioan izan ziren izendatuak. Eta hoiak izendatzeko, garai hartan ateratzen ziren euskarazko aldizkarien zuzendariei deitu eta botoa emateko eskubidea izan zuten.
2. Euskaltzaindiaren helburuak Oinatik Batzarrean finkatuak izan ziren. Ba ziren eztabaidak: ea elkarte horrek euskarari buruz azterketak eta ikerketak egiteko izan behar zuen, ala euskara bizia zaintzeko eta honen alde lan egiteko? "Bat ala beste", galdetzen zen. "Bat eta beste", erantzuna. Beraz bi sailok hartu behar zituen: lker saila eta jagon saila, alegia. Bi sail handi hoienean sartzen dena xeheki azaltzeak urrunegi eramango ginduzke. Nolanahi den, bi eremu zabal hoienean sartzen dira Euskaltzaindiaren egiteko guztiak. Hoiak bana-banaka alpatzen dira Euskaltzaindiaren Arautegian. Adibidez, euskara batuaren arazoa, hiztegiagintza, gramatikagintza, sariketak eratzea, euskararen eskubiak zaintzea, agiriak ematea, eta abar.
3. Hasiberri hartan Diputazioek emandako ofizialtasun eta babesaz bizi zen, eta Euskaltzaindiak ez zuen uste gehiago behar zuenik. Baina urteak joan eta urteak etorri, legeak asko aldatu dira. Diputazioek ez dute lehengo ahala. Euskaltzaindiari ematen zioten babesaz eta laguntza ere ez zen lehen bezalakoa, askoz urriagoa baizik. Legezko nortasuna gaurko egoerara orainatu beharrean gertatu da Euskaltzaindia. Hortarako egin diren jessio eta atzera-aurrerek atarramenturik onena izan dute azkenean. Erregek aitortza eta ezagutza oso eman dio Euskaltzaindiari. Euskaltzaindiaren helburuak eta Arautegia onartu ditu. Beraz, nortasun osoa du orain bere helburuen alde lan egiteko eta euskararen alde aurpegia ateratzeko. Geroago eta garbiago ikusten genuen gure legezko nortasunaren egokitze hau egitea beharbeharrezko zela, ez han, Madrilen, baina hemen, Euskal Herrian, entzunak, haintzat hartuak eta lagunduak izateko. Eta hau uste dut dela emandako pausorenen abantailik handiena.
4. Diru eskasia eta laguntza falta izan da, orain arte, gerra ondoko garai hontan, Euskaltzaindiak izan dituen ostopo handienetako bat. Hortik moztasun handia eta atzerapen handia bere lanetan. Euskaltzaindiko jaunek, bizi ahal izateko, beste ofizio eta lanetara lotuak egon behar dute, eta orduan, jakina, Euskaltzaindiko zeregin handiak edo ez dira egiten edo erdizka edo motel antzera egiten dira. Izan ere, euskarak gaur egiteko dituen eginbeharrak ez dira txolarteetan edo denpora pasa bezala egin ahal izatekoak. Hortarako batzorde bereziek, bete-betean lan eginez, artu beharko lukete, baina lan sari gabe nola igotziko diozu horrelako zama inori? Nik uste dut eman den pausu honen ondoren errazago izango zaigula laguntza hori bilatzea.
5. Euskaltzaindiak, bere Arautegiak markatzen dion bideari leial egon nahi du. Han izendatzen zaizkion asmoak eta eginbehar handiak egi-bihurtzen saiatuko da. Orain arte bezala. Baina orain arte izan ez duen indar eta laguntza. Hala uste dut, behintzat.

Joan M. Torrealdai